

Til Helse- og omsorgsdepartementet

Innspill til kommentarnotatet - handlingsplan for bedre kosthold

Veien fram til en nasjonal arena i tråd med WHO strategien for bedre kosthold, helse og fysisk aktivitet

Fakta:

Nye eller modifiserte produkter

I løpe av de to siste årene har NBL (Næringsmiddelbedriftenes Landsforening) i tett samarbeid med Matforsk gjennomført to nettverk med totalt 22 bedrifter og 1 fra handelen. Gjennom disse nettverkene hvor det har vært en tett dialog med myndighetene, marked, forbrukere og forskning (mat og ernæring), har bedriftene endret produktene sine i tråd med WHO anbefalingene. Det har blitt utviklet mer enn 400 nye eller modifiserte produkter hvor fokus har vært å redusere de negative stoffene i maten som er mettet fett, salt og sukker. I tillegg har man økt de positive næringsstoffene som fiber og antioksidanter. Nøkkelen til suksess var en åpen og troverdig dialog mellom ulike disipliner (mat, marked, ernæring, helse, forbruker) og myndighetene. Det er et sug etter kunnskap, og det krever kommunikasjon mellom de ulike disiplinene. Samarbeide og respekt for hverandres kompetanse gir en VINN - VINN situasjon som til sist kommer oss forbrukere til gode.

Markedet for sunnere alternativer

Omsetningsutviklingen blant sunnere alternativer i dagligvarehandelen har vært formidabel i det siste året, og i følge ACNielsen (2006) ser man nå tydelig at forbrukerne faktisk gjør det de alltid har sagt d.v.s. at de velger sunnere alternativer fremfor de mindre sunne. Flere kategorier har hatt en svært positiv volumøkning for sunnere alternativer, og det er spesielt tydelig i forhold til sukker.

Bedriftene – hva har de oppnådd?

Bedriftene har økt sin faglige kompetanse innen mat, ernæring og helse og fått ideer til utvikling av helseriktige produkter som har gitt økt omsetning. Dette har medført til egne strategier innen Mat og helse i bedriftene. Økt fokus på helse/sunnhet internt i bedriften har også ført til økt samhold og sterkere koplinger mellom avdelinger som produktutvikling og marked. Positivt har det også vært å knytte nye relasjoner bedrift til bedrift og bedrift til fagmiljøene. Det å få innsikt i hverandres utfordringer og muligheter har vært inspirerende.

Arenaen har vært et forum for aktive diskusjoner som er veldig viktig innen et felt som er så komplekst og stadig i endring. Merking og markedsføring har vært andre felt som har blitt diskutert med hensyn på forståelse/tolkning og troverdig. Dette krever at man kan kommunisere ut mot markedet med språk og begreper som forståes av forbruker. Det er også blitt bedre samspill mellom industri og handel.

Det har vært diskutert om bedriftene sammen skulle gjøre et felles løft for å gjøre Norge sunnere ved å se på totale sunne måltidsløsninger og ikke bare fokusere på sunne enkeltprodukter (må ikke redusere fett, sukker og salt i alle produktene, men se på totalbehovet samt smak og glede). Dette er fremtidsvisjonen.

Kunnskapsmiljøene

Det ble gitt uttrykk for at denne arenaen har åpnet for en fruktbar dialog mellom de ulike fagmiljøene innen Mat og helse. Det å kunne utnytte fagmiljøenes kompetanse sammen med industrien gir en bredde og mangfold som gir en vinn – vinn situasjon for forbrukeren.

Myndighetene

Landbruks- og matdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Sosial og Helsedirektoratet, Nasjonalt råd for ernæring, Nasjonalt råd for fysisk aktivitet og Innovasjon Norge har blitt løpende orientert om utviklingen av arenaen, mens Mattilsynet har deltatt aktivt helt fra starten til stor nytte for deltagerne og seg selv.

Hva er behovet?

Vi spiser sjelden enkelt produkter, så det neste skrittet vil være å se på hele måltider. Skal vi dekke vårt daglige behov må vi ha balanserte måltider. Disse må bearbeides slik at næringsstoffene bevares mest mulig. Dette krever kunnskap om hva som skjer i maten under bearbeiding og tilberedning, og om hvordan mat blir utnyttet i kroppen. I dag kjenner man mer til effekten av enkelt komponenter enn hele måltider, da forskningen innen medisin har hatt fokus på enkelt komponenter sett i forhold til å redusere sykdommer. Her har vi en utfordring som kan gi Norge en posisjon ved å se på hele måltider i et forebyggende perspektiv. Dette krever strategiske tiltak og samarbeid mellom ulike disipliner innen fagene mat, ernæring, helse, marked og forbruker i dialog med myndighetene. Det å jobbe på tvers av ulike disipliner er nøkkelen for framtiden (utnytte hverandres styrker).

Tiltak

Kople kunnskap om ernæring, mat, helse, marked og forbruker

- Opprettholde arenaen hvor ulike disipliner møtes for å ha en konstruktiv dialog
- Forskning/implementering
- Kompetanse heving

1. Opprettholde arenaen

NBL/Matforsk arenaen er den første møteplassen som har blitt dannet innen Mat og helse hvor næringsmiddelbedrifter, myndigheter, handel, forbrukere og forskning (mat og ernæring) har jobbet sammen for å lage sunnere produkter til forbruker. Dette har vært en suksess, da det har vært en åpen og troverdig dialog mellom myndighetene, industri og kunnskapsmiljøene. Denne arenaen blir en viktig nøkkel i det videre arbeidet for bedre kosthold, helse og fysisk aktivitet.

2. Forskning/implementering

Det må tilrettelegges til tettere og forpliktende prosjektsamarbeid mellom industri/klynger, forskning (mat, marked, ernæring, helse og forbruker) og implementering både nasjonalt og internasjonalt i dialog med myndighetene

3. Kompetanseheving

- Utdanning

Vi får stadig nye kunnskaper om sammenhenger mellom mat, ernæring og helse, og denne informasjonen må oppgraders i utdanningssystemene. Denne oppgradering innen matfaget bør skje på alle ledd både for lærere og elever i barnehager, skoler, SFO, høyskoler, universiteter osv. Eksempel: Ernæringsstudiet bør få et tilleggsfag

hvor man lærer om hva som skjer i maten under bearbeiding og lagring, mens matfaglig studiet bør lære mer om hva som skjer med maten når den spises. Kommunikasjonen blir da lettere mellom de ulike disipliner.

- Opplæringsarenaer

Foruten utdanning må kunnskapen formidles på en positiv måte på steder der forbrukerne kan nåes. Det oppfordres til å danne opplæringsarenaer hvor ny kunnskap innen mat og helse lett kan formidles.

Hva kan Matforsk bidra med?

- Arena

Vi har lenge arbeidet med ulike tiltak innen Mat for bedre helse for å få til en dialog mellom ulike aktører. Det startet med flere workshops hvor vi samlet flere aktører med interesse for temaet mat og helse, og deretter nettverk mellom bedrifter. Dette har munnet ut i en unik kunnskapsarena innen Mat og helse. Nettverkene ble igangsatt av NBL (nøkkelen til suksess var at bransjeorganisasjonene tok initiativet til nettverkene), mens Matforsk har hatt det overordnede faglige ansvaret. Matforsk kan være nasjonal koordinator og bindeledd i det videre arbeidet. Formidling av oppnådde resultater vil være en viktig oppgave.

Arbeidet har hele tiden hatt koplinger til EU prosjekter innen mat og helse hvor særlig arbeidsmodellen med arenaen har vakt oppsikt, som viser at samarbeide mellom ulike aktører har gitt konstruktive resultater. Organiseringen og gjennomføringen av Mat og helse nettverkene er en løsning for å oppnå WHO's strategien for bedre kosthold, helse og fysisk aktivitet.

- Forskning og strategisk kommunikasjon

Matforsk arbeider med forskning innen matteknologi enten på innholdsstoffer eller på produktoptimalisering langs hele verdikjeden, forbruker holdninger, marked og ernæring (de to siste sammen med andre kunnskapsmiljøer). I tillegg jobber vi med å implementere forskningsresultater inn i produkter som forbruker etterspør (strategisk kommunikasjon). Matforsk vil være en pådriver for at det skal bli tettere forskningssamarbeid mellom de ulike fagdisiplinene og industrien for å øke kunnskapen om sammenhengen mellom mat, ernæring og helse.

- Kompetanseheving

Matforsk vil formidle kunnskap innen Mat og helse via ulike kanaler. Vi ønsker å komme i sterkt inngrep med opplæringsarenaer for å bygge bro over kunnskapsgapet mellom matteknologi og ernæring.

Pernille Baardseth
Forskningsjef

Ås 4. august 2006